

بسمه تعالی

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

معاونت آموزش حوزه‌های علمیه

شناخت‌نامه مرکز تخصصی قرآن

امام علی بن ابیطالب (ع)

دارای (مصوبه شماره ۶۱۷ شورای عالی حوزه‌های علمیه)
و (مصوبه ۱۳۰۰، جلسه ۱۸۵ شورای گسترش حوزه‌های علمیه)

آدرس: قم، خیابان شهدا (صفائیه)، کوچه ۲۱

تلفن: ۰۲۵۳۷۸۴۲۰۷۱

آدرس سایت: www.mtq.dqat.ir ایمیل: info@dqat.ir

کانال سروش: Quransc110 کانال تلگرام: @Quransc110

ویرایش چهارم: فروردین ۱۳۹۷

مقام معظم رهبری «مدظله العالی» در دیدار جمعی از بانوان قرآن پژوه کشور (۱۳۸۸/۷/۱۸)

باید در زمینه‌های گوناگون به نکات و دقائق قرآن
توجه کرد و مبانی علوم انسانی را در قرآن
کریم جستجو کرد و پیدا کرد. این یک کار
بسیار اساسی و مهمی است.

*****

مقام معظم رهبری «مدظله العالی» در دیدار جمعی از بانوان قرآن پژوه کشور (۱۳۸۸/۷/۱۸)

ریشه و پایه و اساس علوم انسانی را در قرآن
باید پیدا کرد. یکی از بخش‌های مهم پژوهش
قرآنی این است.

اول: معرفی مرکز

۱) تعریف

«مرکز تخصصی قرآن امام علی بن ابیطالب ۷»، واحد آموزشی است که رشته‌های تخصصی «قرآن و علوم» و «قرآن و مستشرقان» را با گرایش‌های مربوطه، ارائه می‌کند.

۲) اهداف

۱. شناخت منابع «قرآن و علوم» و «قرآن و مستشرقان» و ایجاد توان فهم آن
۲. ایجاد توان تدریس «تفسیر علمی قرآن» و «قرآن و مستشرقان» در سطوح پایین‌تر
۳. افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و زمینه‌سازی جهت تألیف و ترجمه در زمینه «تفسیر علمی قرآن» و «قرآن و مستشرقان»
۴. تقویت توان پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و شبهات «قرآن و علوم» و «مستشرقان در مورد قرآن»
۵. تربیت طلاب متخلق و مستعد جهت ورود به سطوح بالاتر

دوم: ارکان مرکز

الف) هیئت امناء

۱. آیت الله رضا استادی (رئیس شورای عالی حوزه‌های علمیه)
۲. آیت الله علیرضا اعرافی (مدیر حوزه‌های علمیه کشور)
۳. آیت الله یعقوب جعفری (استاد حوزه علمیه قم و مفسر قرآن)
۴. حجت الاسلام و المسلمین محمدعلی رضایی اصفهانی (رئیس مرکز)
۵. حجت الاسلام و المسلمین مرتضی واعظ‌جوادی
۶. حجت الاسلام و المسلمین مهدی رستم‌نژاد (نماینده مدیریت حوزه و معاون آموزش حوزه‌های علمیه)
۷. جناب مستطاب حاج علی‌اکبر انصاری
۸. جناب مستطاب حاج محمد انصاری
۹. جناب مستطاب آقای مرتضی نجفی قدسی

ب) رئیس مرکز

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدعلی رضایی اصفهانی

ج) شورای مرکز

- ۱- حجت الاسلام و المسلمین سید حمید جزائری (مدیر گروه قرآن و علوم)
- ۲- حجت الاسلام و المسلمین حسین علوی مهر (مدیر گروه تفسیر و علوم قرآن)
- ۳- حجت الاسلام و المسلمین مهدی رستم‌نژاد
- ۴- حجت الاسلام و المسلمین سیدرضا مؤدب
- ۵- حجت الاسلام و المسلمین عبدالکریم بهجت‌پور
- ۶- حجت الاسلام و المسلمین محمد فاکر میبدی
- ۷- حجت الاسلام و المسلمین محمدعلی رضایی اصفهانی (رئیس مرکز)
- ۸- حجت الاسلام و المسلمین محمد حسین محمدی (معاون آموزش)
- ۹- حجت الاسلام و المسلمین سید عیسی مسترحمی (معاون پژوهش)
- ۱۰- حجت الاسلام و المسلمین محمد جواد اسکندرلو (معاون تهذیب)
- ۱۱- حجت الاسلام و المسلمین میثم ناظمی (معاون اجرایی)
- ۱۲- حجت الاسلام و المسلمین محمد حسن زمانی (مدیر گروه قرآن و مستشرقان)
- ۱۳- کارشناس اجرایی (آقای نصرالله سلیمانی)

سوم: معرفی رشته قرآن و مستشرقان (سطح ۳ برادران)

(۱) تعریف

دوره سطح سه «مستشرقان و قرآن» دوره تخصصی در رشته قرآن است که طلبه به طور عمیق دروس آن را می‌شناسد و در پایان موفق به اخذ مدرک سطح سه می‌گردد.

(۲) ضرورت

۱- از آن جا که قرآن منبع اصلی دین اسلام و تأمین کننده نیازهای دینی مسلمانان است و با توجه به گسترش فعالیت علمی مستشرقان در عصر حاضر در زمینه مطالعات قرآنی (که صدها رشته علمی و مراکز دانشگاهی در اروپا و آمریکا و روسیه و ... در این زمینه فعال هستند) شناخت آن‌ها و لزوم پاسخ‌گویی به شبهات آنان نیازمند رشته مستقل است.

۲- این رشته زمینه‌ساز تربیت مدرس و پژوهشگر در زمینه مطالعات قرآن و مستشرقان خواهد بود.
۳- با توجه به گسترش شبهات مستشرقان در مورد قرآن رشته قرآن و مستشرقان زمینه‌ساز دفاع از قرآن کریم در برابر شبهات مستشرقان در سطح حوزه و دانشگاه‌ها و جامعه است.

(۳) اهداف (شناختی، تربیتی - اخلاقی و مهارتی)

۱- شناخت منابع قرآن و مستشرقان و ایجاد توان فهم آن
۲- ایجاد توان تدریس قرآن و مستشرقان در سطوح پایین‌تر
۳- افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و زمینه‌سازی جهت تألیف و ترجمه در زمینه قرآن و مستشرقان

۴- تقویت توان پاسخ‌گویی به پرسشها و شبهات مستشرقان در مورد قرآن
۵- تربیت طلاب متخلق و مستعد جهت ورود به سطوح بالاتر

(۴) سیاستها

۱- اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی
۲- تأکید بر آموزش پژوهش‌محور
۳- تأکید بر بهره‌گیری از روشهای کارآمد آموزشی با اهتمام به سنتهای حوزوی
۴- تأکید بر شناسایی استعدادهای برتر در زمینه تحقیق، تدریس، تبلیغ و مدیریت
۵- اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی
۶- تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و توجه به نیازهای روز
۷- تأکید بر استفاده از متون آموزشی واجد استانداردهای لازم

۸- تأکید بر استفاده از منابع اصیل و مهم در زمینه مطالعات قرآنی مستشرقان

۹- تأکید بر بررسی و نقد دیدگاه‌های مستشرقان درباره تفسیر و علوم قرآن

۵) شرایط کلی پذیرش

- ۱- احراز صلاحیت‌های اخلاقی و عمومی بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب
  - ۲- دارا بودن مدرک علمی سطح دو
  - ۳- قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی
  - ۴- تسلط بر یکی از زبان‌های خارجی (به ترتیب اولویت انگلیسی، فرانسه، روسی، آلمانی) در حد عمومی
- تبصره: کسانی که با زبان خارجی آشنا نیستند پیش‌نیازهای لازم را می‌گذرانند.

۶) عناوین دروس

الف - دروس پیش‌نیاز

- ۱- زبان خارجی
- ۲- آشنایی با علوم قرآن
- ۳- مفردات قرآن
- ۴- تفسیر روایی

ب - دروس عمومی

- ۱- فقه (طبق برنامه حوزه علمیه)
- ۲- اصول (طبق برنامه حوزه علمیه)
- ۳- عربی معاصر
- ۴- روش تحقیق پیشرفته
- ۵- روش تدریس

ج - دروس تخصصی

- ۱- تفسیر ترتیبی (۱)
- ۲- تفسیر ترتیبی (۲)
- ۳- تفسیر موضوعی قرآن (۱)
- ۴- تفسیر موضوعی قرآن (۲)
- ۵- تفسیر موضوعی قرآن (۳)
- ۶- روش‌ها و گرایش‌های تفسیری

- ۷- علوم قرآنی مقارن
- ۸- قرآن و علوم بشری
- ۹- مباحث جدید دانش تفسیر
- ۱۰- مبانی و قواعد تفسیر فریقین
- ۱۱- بررسی تاریخ استشرق
- ۱۲- بررسی اهم منابع و شخصیت‌های مستشرقان
- ۱۳- مستشرقان و تاریخ قرآن
- ۱۴- مستشرقان و علوم قرآن (۱)
- ۱۵- مستشرقان و علوم قرآن (۲)
- ۱۶- مستشرقان و پیامبر (ص)
- ۱۷- مستشرقان و مکتب اهل بیت(ع)
- ۱۸- مستشرقان و تفسیر قرآن
- ۱۹- مستشرقان و سنت
- ۲۰- مستشرقان و ساختار و انسجام قرآن
- ۲۱- مستشرقان و مطالعات تفسیری معاصر مسلمانان
- ۲۲- زبان تخصصی (۱)
- ۲۳- زبان تخصصی (۲)
- ۲۴- زبان تخصصی (۳)
- ۲۵- زبان تخصصی (۴)
- ۲۶- روش‌شناسی پاسخ به شبهات قرآنی
- ۲۷- قرآن و عهدین
- ۲۸- پایان‌نامه

چهارم: معرفی رشته قرآن و علوم (سطح ۳ برادران)

۱) تعریف

دوره سطح سه «قرآن و علوم» دوره تخصصی در زمینه است که طلاب به طور عمیق دروس این رشته را می‌شناسند و در نهایت فراگیران با گذراندن فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در پایان دوره موفق به اخذ مدرک سطح سه می‌شوند.

۲) ضرورت

- ۱- اصلاح در مبانی علوم و نیز فهم بهتر قرآن کریم
- ۲- توانایی فهم و تدریس معارف علمی قرآن، ناظر به نیازهای جامعه علمی (حوزوی) جهت تدریس در سطوح پایین‌تر و ادامه تحصیل در سطح چهار آن رشته
- ۳- تعیین ضوابط و نقد و بررسی تفسیر علمی

۳) اهداف (شناختی، تربیتی - اخلاقی و مهارتی)

- ۱- شناخت منابع قرآن و علوم و ایجاد توان فهم آن
- ۲- ایجاد توان تدریس تفسیر علمی قرآن در سطوح پایین‌تر
- ۳- افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و زمینه‌سازی جهت تألیف و ترجمه در زمینه تفسیر علمی قرآن
- ۴- تقویت توان پاسخ‌گویی به پرسشها و شبهات قرآن و علوم
- ۵- تربیت طلاب مستعد جهت ورود به سطوح بالاتر

۴) سیاستها

- ۱- اهتمام به تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی
- ۲- تأکید بر آموزش پژوهش‌محور
- ۳- تأکید بر بهره‌گیری از روشهای کارآمد آموزشی با اهتمام به سنتهای حوزوی
- ۴- تأکید بر شناسایی استعدادهای برتر در زمینه تحقیق، تدریس، تبلیغ و مدیریت
- ۵- اهتمام به تقویت تعبد و تعهد دینی
- ۶- تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی و توجه به نیازهای روز
- ۷- تأکید بر استفاده از متون آموزشی واجد استانداردهای لازم
- ۸- تأکید بر استفاده از منابع اصیل و مهم

- ۹- ایجاد توانایی فراگیران در زمینه تالیف، تدریس، تبلیغ و ترجمه معارف علمی قرآن
- ۱۰- شناخت تطبیقی و استدلالی معارف علمی قرآن
- ۱۱- توانایی استفاده از تفاسیر علمی قرآن در حد متوسط با توجه به اصول و مبانی
- ۱۲- آشنایی با دیدگاه های علمی مستشرقان درباره معارف علمی قرآن و نقد و بررسی آنها
- ۱۳- ایجاد آمادگی و اشتیاق برای ورود به سطح چهار

۵) شرایط کلی پذیرش

- ۱) احراز صلاحیت های عمومی و اخلاقی، بر اساس آیین نامه های مصوب؛
- ۲) دارا بودن مدرک علمی سطح دو حوزه؛
- تبصره: پذیرش طلاب دارای مدرک علمی حوزوی غیر مرتبط مشروط به گذراندن دروس پیش نیاز، مجاز است.
- ۳) قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی.
- تبصره: کسانی که با زبان انگلیسی آشنا نیستند یا از غیر سطح (۲) تفسیر وارد این رشته می شوند، پیش نیازهای لازم را می گذرانند.

۶) عناوین دروس

الف - دروس پیش نیاز

- ۱- زبان خارجی
- ۲- آشنایی با علوم قرآن
- ۳- مفردات قرآن
- ۴- تفسیر روایی

ب - دروس عمومی

- ۱- فقه (طبق برنامه حوزه علمیه)
- ۲- اصول (طبق برنامه حوزه علمیه)
- ۳- عربی معاصر
- ۴- روش تحقیق پیشرفته
- ۵- روش تدریس

- دروس تخصصی

- ۱- تفسیر ترتیبی قرآن (۱) و (۲)
- ۲- معارف قرآن (۱)

- ۳- معارف قرآن (۲)
- ۴- معارف قرآن (۳)
- ۵- تفسیر موضوعی آیات علوم طبیعی (۱)
- ۶- تفسیر موضوعی آیات علوم طبیعی (۲)
- ۷- تفسیر موضوعی آیات علوم انسانی (۱)
- ۸- تفسیر موضوعی آیات علوم انسانی (۲)
- ۹- تفسیر موضوعی آیات علوم انسانی (۳)
- ۱۰- تفسیر موضوعی آیات علوم انسانی (۴)
- ۱۱- تفسیر موضوعی آیات علوم انسانی (۵)
- ۱۲- روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن
- ۱۳- مباحث جدید دانش تفسیر و علوم قرآن
- ۱۴- بررسی مبانی قواعد تفسیر فریقین
- ۱۵- احادیث علمی
- ۱۶- اعجاز علمی قرآن
- ۱۷- جریان‌شناسی تفاسیر علمی و مفسران
- ۱۸- علم و دین
- ۱۹- فلسفه علوم
- ۲۰- قرآن و علوم طبیعی
- ۲۱- قرآن و علوم انسانی
- ۲۲- روش‌شناسی تفسیر علمی قرآن
- ۲۳- قرآن و مستشرقان
- ۲۴- زبان تخصصی (۱)
- ۲۵- زبان تخصصی (۲)
- ۲۶- زبان تخصصی (۳)
- ۲۷- زبان تخصصی (۳)
- ۲۸- پایان‌نامه

شورای عالی حوزه‌های علمیه
شورای گسترش حوزه‌های علمیه

مصوبه شورای گسترش حوزه‌های علمیه

مصوبه ۱۳۰۰، جلسه ۱۸۵ شورای گسترش، مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۰۹

اعطای مجوز موقت دو ساله مرکز تخصصی (برادران)
علی بن ابیطالب (ع) شهر قم

شورای گسترش حوزه‌های علمیه در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۰۹ به استناد
مصوبه شماره ۶۱۲ شورای عالی حوزه‌های علمیه، با تقاضای جناب آقای
محمّدعلی رضایی‌رنانی، مبنی بر اعطای مجوز موقت دو ساله مرکز
تخصصی (برادران) علی بن ابیطالب (ع) شهر قم، موافقت نمود.

رئیس شورای گسترش حوزه‌های علمیه
علیرضا اعرافی

۱
۱